

ВИБІР РЕДАКЦІЇ: СВІТ

ЄС може посилити візові обмеження для росіян: які варіанти розглядає Брюссель

Рікард Йозвяк

15 жовтня 2026, 10:00

Прикордонник перевіряє документи водія на пункті пропуску між Росією та Фінляндією.
(Архівне фото)

БРЮССЕЛЬ – Європейський Союз працює на кількох напрямках, аби обмежити кількість громадян Росії, які можуть в'їжджати на територію блоку, враховуючи радикальний варіант – повну заборону на всі поїздки, що не мають нагальної необхідності, до Шенгенської зони.

Це відбувається на тлі заяв Брюсселя та низки країн-членів ЄС про те, що особи, які користуються російським дипломатичним прикриттям або подорожують за

туристичними візами, відіграють ключову роль у здійсненні гібридних атак на території Євросоюзу.

Нещодавно німецька влада повідомила, що головним підозрюваним в атаці дроном на аеропорт «Лейпциг/Галле» в серпні, яка спричинила масштабні збої в авіасполученні, є громадянин Білорусі та Росії, який в'їхав до ЄС за шенгенською туристичною візою, виданою Італією.

У робочому документі головування в ЄС щодо візової політики стосовно росіян, який став відомим через витік інформації та з яким ознайомилося Радіо Свобода, зазначається, що «єдиним довгостроковим та ефективним рішенням вбачається можливість запровадження візових обмежувальних заходів, які забороняють поїздки, що не мають нагальної необхідності, для заявників певної національності».

У документі зазначається, що для такого кроку необхідні зміни до Візового кодексу ЄС і що «ці візові заходи застосовуватимуться на єдиних засадах як законодавство ЄС». Зміни до Візового кодексу ухвалюватимуться кваліфікованою більшістю, що становить 55 відсотків усіх держав-членів, які представляють 65 відсотків загальної чисельності населення ЄС.

Пізніше цього року може відбутися більш масштабний перегляд Візового кодексу ЄС, проте деякі держави-члени ЄС, зокрема в Південній Європі, не бажають повністю перекривати різні канали міжособистісних контактів із громадянами Росії.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Гроші для Києва, санкції та візи для громадян РФ. Чого очікувати від жовтневого саміту ЄС

Невдовзі після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році ЄС повністю призупинив дію угоди про спрощення візового режиму з РФ, яка передбачала дешевші візи, багаторазові візи та спрощені процедури їх отримання.

Брюссель також видав рекомендації країнам-членам ЄС щодо розгляду заяв на отримання російських віз, надаючи пріоритет «необхідним поїздкам», зокрема заявкам осіб, які виїжджають з гуманітарних причин (зокрема представників

громадянського суспільства, політичних дисидентів та незалежних журналістів), а також з метою возз'єднання сімей.

Різний підхід

Ці рекомендації не мають обов'язкового характеру, що надає кожній країні-члену ЄС широку свободу дій щодо розгляду заяв на отримання російських віз. У результаті в Європі склалася неоднорідна система підходів до розгляду заяв на отримання російських віз.

Хоча багато країн на східному фланзі ЄС, що межують з Росією, запровадили дуже суворі правила, практично не допускаючи в'їзд російських громадян, південні держави-члени, зацікавлені в літніх туристах, були більш щедрими у видачі шенгенських туристичних віз громадянам Росії.

У 2025 році зафіксували рекорд від початку великої війни: громадянам Росії видали 477 878 віз з туристичною метою. Переважна більшість із них була видана Грецією, Італією, Францією та Іспанією.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

У ЄС розглядають обмеження туристичних поїздок для росіян – документ

“ Візи LTV подаються як тимчасовий захід до майбутнього запровадження повної заборони на поїздки без нагальної потреби

Доки не буде ухвалене можливе рішення про повну заборону в'їзду, ЄС паралельно працює над трьома окремими напрямками щодо зменшення кількості російських візитерів – заборонаю в'їзду для екскомбатантів війни проти України, скороченням дипломатичних поїздок російських дипломатів та запровадженням віз із «обмеженою територіальною дією» (LTV),

які дозволяють перебувати лише в тій країні, що видала візу, та забороняють її власнику подорожувати до інших країн Шенгенської зони.

У робочому документі головування зазначається, що «візи LTV подаються як тимчасовий захід до майбутнього запровадження повної заборони на поїздки без нагальної потреби». Німеччина виступала за такий підхід, і в документі

зазначається, що метою цієї ініціативи є надання країнам, які досі видають росіянам візи без нагальної потреби, можливості «взяти на себе повну відповідальність за це в умовах, коли інші держави-члени дотримуються набагато суворішого підходу».

Однак у статті також вказується на обмеження такого кроку, зазначаючи, що «це суперечить одному з основних принципів, на яких ґрунтується Шенгенська зона, а саме – взаємній довірі. Це фактично означає ренаціоналізацію політики щодо короткострокових віз».

Обмежений ефект

“ Щодо екскомбатантів, які намагаються в'їхати за туристичними візами, найближчим часом очікуються зрушення

Саме відсутність практично будь-яких внутрішніх прикордонних перевірок у ЄС також обмежує ефективність візи LTV, оскільки в документі зазначено, що «віза LTV, видана громадянину Росії, який має злісні наміри, не забезпечує достатніх гарантій безпеки щодо запобігання

подальшому переміщенню в межах Шенгенської зони».

Щодо екскомбатантів, які намагаються в'їхати за туристичними візами, найближчим часом очікуються зрушення.

Найімовірніше, різні європейські консульства в Росії будуть зобов'язані перевіряти документи про військову службу в рамках процедури видачі віз. Однак тут є певні проблеми: багато співробітників консульств є громадянами Росії, крім того, за словами європейських дипломатів, обізнаних із цього питання, Москва погрожувала їм судовими позовами, якщо вони будуть запитувати про такі документи.

В окремій дипломатичній ноті, з якою ознайомилося Радіо Свобода, також розглядається питання щодо обмеження пересування російських дипломатів та консульських співробітників територією ЄС.

Згідно з чинною практикою, російські дипломатичні працівники в ЄС зобов'язані лише повідомляти владу про поїздки до іншої держави-члена, проте зараз ведеться робота над запровадженням вимоги щодо отримання попереднього дозволу від країни, яку вони планують відвідати.

Ще одна ідея, яка набирає популярності в Брюсселі, полягає в тому, щоб обмежити термін проживання російських дипломатів та чиновників у країнах перебування,

оскільки європейські контррозвідувальні служби прагнуть знешкодити давно сформовані шпигунські мережі, в яких дипломати, що перебувають в одному місці протягом тривалого часу, часто відіграють ключову роль.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Фінляндія закликала ЄС повністю заборонити туристичні візи росіянам

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Не карати невинних росіян»: ЄС готує обмеження для російських дипломатів, військових та спортсменів

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Ця проблема опиниться на вашій території». Естонія закликає Європу закрити в'їзд для учасників війни проти України

Рікард Йозвяк

Редактор Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода з питань Європи. Раніше працював кореспондентом РВЄ/РС у Брюсселі

Україна

Світ

Політика

Суспільство

Війна

Вибір редакції: світ